

Absolutely, the reorganization of a state institution in accordance with the new challenges of the time is able to ensure greater productivity and efficiency of a cultural institution, its profitability, and, accordingly, a relevant and open issue of national cultural policy arises.

Key words: management of academic music, modern stage, Lviv National Philharmonic, artistic activity, culture.

Надійшла до редакції 29.09.2020 р.

УДК 379.4

ХУДОЖНІ ЕКСПОЗИЦІЙНІ ПРАКТИКИ : ТРАДИЦІЙНІСТЬ І СУЧАСНІСТЬ. ПРОБЛЕМИ ІСНУВАННЯ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА В ЕКСПОЗИЦІЙНИХ ПРОСТОРАХ

Міронова Тетяна Володимирівна – кандидат мистецтвознавства,

директор Київської міської галереї мистецтв «Лавра», м. Київ

<https://orcid.org/0000-0002-8847-1100>

DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpm.vi37.444>

artstasy@gmail.com

Розглянуто проблеми існування сучасного мистецтва в експозиційних просторах з точки зору традиційності та використання нових художніх форм. Визначено, що сучасні експозиційні практики розвиваються у кількох паралельних напрямках: традиційне експонування у класичному музейному просторі; експонування у просторі «white cube», не обмеженому будь-якими формальними чинниками; арт-проекти у просторі «open space», що змінюється залежно від будови й тематики експозиції; студійний простір «workshop space», який сам стає експозицією; вільні локації «free place», незалежна територія, яку арт-події перетворюють на художній простір; віртуальні арт-проекти, створені з використанням комп'ютерних технологій, що взагалі не залежать від фізичного простору. Підкреслено, що сьогодні докорінно змінюються відносини між експозиційним простором, творами та аудиторією – вибудовуються нові змістові зв'язки, утворені всіма учасниками арт-процесу, розширюються межі експозиційних практик та оновлюються координати творення художніх образів у мистецьких об'єктах.

Ключові слова: експозиція, художні практики, експозиційний простір, вільні локації, музейний простір, open space, white cube.

Постановка проблеми. Сучасне художнє мислення та суспільна зацікавленість мистецтвом докорінно змінили те, що зазвичай називають експозицією. Різноманітність тенденцій, прийомів та напрямів у сучасному мистецькому процесі позбавляє його структурованості та класифікованості, що створює певні проблеми в його сприйнятті. Тож традиційні методи демонстрації мистецьких творів часто стають неефективними, а виставкова практика спрощується до презентацій сучасних робіт як «речей-у-собі». Досліджуючи теоретичні та практичні аспекти репрезентації сучасного мистецтва, Ф. Костриць звернув увагу на те, що сьогодні в зарубіжних країнах «багато хто виділяє термін «tools», інструментарій, залежно від якого робиться потрібний акцент у презентації» [2]. Тобто презентацію творів мистецтва можна поділити на два типи: стихійну, «спонтанну» демонстрацію художніх форм як мистецького продукту, та «концептуальну» – представлення певного філософського питання. Таким чином, ведучи мову про будову нових експозиційних просторів, слід виділити три основні типи, що водночас близькі за функцією, але кардинально відмінні за сприйняттям мистецьких творів:

– класичний музейний простір – традиційний формат експонування художніх творів, можливий в історичному та концептуальному контекстах, підпорядкований загальній структурно-архітектурній логіці приміщень;

– білий куб («white cube») – нейтральний простий простір класичних виставкових зал (використовується для експонування «традиційних» видів мистецтва – від живопису до фотографії, графічних творів, скульптури тощо);

– відкритий простір («open space») – уможливорює модифікації (зокрема й архітектурні) залежно від концепції експозиції (застосовується зазвичай для демонстрації арт-об'єктів та інсталяцій);

– студійний простір / простір майстерні («workshop space») – інтерактивна, перформативна територія, призначена для демонстрації арт-практик нового формату на межі між мистецтвом та життям – майстерня художника або простір для створення робіт безпосередньо під час виставки;

– вільні локації («free place») – неспеціалізовані та непристосовані для традиційного експонування художніх творів простори, які митці використовують для арт-акцій;

– онлайн-виставки – віртуальні арт-проекти, створені з використанням комп'ютерних технологій.

Зазвичай у різних ситуаціях такі експозиційні типи можуть бути скомбіновані та взаємодоповнені,

що повністю залежить від вибору командою стратегії та реалізації арт-проекту. Передусім зміна характеру презентації творів мистецтва пов'язана з оновленням суті самих художніх практик, у яких традиційні виставкові методи експонування часто перестають функціонувати.

Стан дослідженості питання. Сучасне мистецтвознавство з урахуванням зміни соціокультурних трансформацій суспільства на початку ХХІ ст. розглядає експозиційні практики як такі, що мають на меті створення об'єкта (художній твір) та формування реципієнта (глядача) мистецької діяльності. Теоретичним аспектам репрезентації сучасного мистецтва у виставкових просторах присвячені дослідження Ф. Костриці [2], М. Чесняк [4] та М. Майстровської [3], що відображають наскрізний зріз композиційно-формотворчих тенденцій створення експозицій у сучасних музейних установах. Сучасні тенденції розвитку музейної справи крізь призму оновлення образно-сюжетних систем осмислює у своїх роботах І. Яковець [5]. Ґрунтовним дослідженням практичного аспекту сучасної експозиційної діяльності займається швейцарський куратор Х.-У. Обрист [7], який осмислює динамічний розвиток інфраструктури в галузі сучасного мистецтва. Необхідно зазначити, що сьогодні продуктом експозиційних практик стає не лише предметне наповнення визначеного виставкового простору, а й наратив взаємодії художніх творів із глядачами, що зумовлює процес виокремлення сукупності експозиційних практик у самостійний та самодостатній вид діяльності. Сучасні виставкові проекти є багаторівневою системою демонстрації, що охоплює змістову, просторову, комунікативну, декоративну та інші складові. З огляду на це, в сучасних художніх експозиційних практиках зміщено акцент із презентації творів (хронологічної, стильової тощо) на демонстрацію їхнього контексту (того, що «оточує» – концепція, мистецький процес тощо). Ці тенденції зумовлюють необхідність переосмислення традиційного дослідження експозиційної справи, як суто музейної діяльності, з урахуванням оновленої комунікативної функції сучасних експозицій.

Метою пропонованої публікації є осмислення основних проблем існування сучасного мистецтва в експозиційних просторах з точки зору традиційності та використання нових художніх форм.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні галереї як соціально-культурні інституції, що мають відчувати суспільні запити та настрої, в методиці створення експозицій не обмежуються традиційними методами, адже у функціоналі виставкового простору на перший план виходить соціокультурна складова. У сучасному арт-просторі відповідно до попередньо визначеної основної концепції експозиції, виділяють кілька основних традиційних типів її побудови.

Систематичний – найбільш традиційний метод створення експозиції, якому віддають перевагу академічні музеї, заснований на впорядкуванні у систематичну експозицію типологічного ряду музейних творів за часом створення, типологією, тематикою, авторами тощо. Своєрідним «скелетом» такої експозиції є її тематична структура, реалізована за допомогою експозиційних матеріалів, характер і функції яких визначає куратор. Зазвичай побудова такої експозиції відбувається відповідно до хронотопу, що дозволяє простежити спадкоємність традицій і виникнення новацій, формування авторської манери чи навіть наступництва усієї мистецької школи, а також побачити еволюцію технічних прийомів. За таким принципом побудовані майже всі українські художні, етнографічні, археологічні та історичні музеї, що мають великі сформовані колекції та фонди.

У регіональних музеях художнього, історичного або (як це часто буває) комплексного профілю, зазвичай, використовують ансамблевий та тематичний методи побудови експозиції.

Ансамблевий експозиційний принцип зберігає (або реконструює) на документальній основі середовище побутування музейних творів [4; 9]: реальну обстановку життя конкретної людини визначеного соціального прошарку; типове для певної історичної епохи середовище. Такий тип експозиції використовують при створенні меморіальних музеїв, пам'яток історії та культури – палаців, садиб, селянських хат, що відображають історичні інтер'єри або їхні фрагменти, відтворені в музеях не лише гуманітарного, але і природничо-наукового профілю [5; 150].

Тематичні експозиції (тематико-експозиційні комплекси) – будуються за принципом системи взаємопов'язаних розділів, тем, підтем, об'єднаних за змістом та обґрунтованих спільною концепцією. Зазвичай центром формування тематичної експозиції є певний твір, за визначенням куратора, найбільш комунікативний, який виконує роль своєрідного «маяка», а решта предметів формуються навколо нього для співставлення, взаємного документування. Основу тематичної експозиції складають як автентичні музейні предмети, так і твори, підготовлені спеціально для експозиції – копії, репродукції, муляжі, моделі, реконструкції тощо.

Головним чинником, що розкриває основну ідею експозиції, є її художній образ, який залежить від профілю галереї, специфіки, теми та мети експозиції, розміру виставкового майданчика тощо.

Нині не існує усталеного формулювання терміна «експозиція» в його функціональному та змістовному аспектах. На перших етапах розвитку виставкової діяльності терміни «експозиція» та «виставка» використовували як рівнозначні, і вже з розвитком арт-ринку термін «експозиція» почав

означувати відносно постійний, а термін «виставка» – тимчасовий показ творів. Таке визначення більше підходить до розуміння терміна і розширює різницю між «виставкою» та «експозицією» – формами експозиційної роботи, орієнтованими на створення особливого образу. Таким чином, за визначенням української дослідниці І. Яковець, «експозицією можна назвати розміщення будь-яких предметів, представлених для огляду» [5; 148] у тимчасовому або постійному форматі. Саме тимчасові експозиції сьогодні частіше за все називають виставками. Вони можуть бути стаціонарними (створеними під визначений простір) або пересувними (розрахованими на демонстрацію в різних експозиційних просторах). Призначення експозиції визначає її особливості її створення. Утім, необхідно наголосити, що жодне з цих, на перший погляд, точних визначень, не вказує на специфіку роботи експозиції з глядачем як одну з важливих форм експозиційної комунікації із залученням відвідувача, який стає учасником процесів, відображених в експозиції. Сучасні галереї у цьому контексті перетворюються на мультифункціональні простори, що постійно оновлюються, розширюють формати роботи з відвідувачами, зокрема і в методиці побудови експозицій.

Найбільші та найцікавіші музеї, що відкрилися за останнє століття на заході, переважно представляють актуальне мистецтво та мистецтво contemporary. Музеї KIASMA (Гельсінкі), Guggenheim Museum (Більбао), Ludwig Museum (Відень) – за будовою є найновішими архітектурними рішеннями, що привертають глядачів не лише експозицією та об'єктами, а й динамічною архітектурою просторів, яка сама є твором мистецтва. Зазвичай архітектурні рішення нових музеїв створюють спеціально для них, що спонукає розглядати музейні простори як масштабні художні проекти, цінні в історії мистецтва. Реалізують «модерністський проект» мистецтва музеї Guggenheim Museum (Нью-Йорк), Museum of Modern art (Нью-Йорк), Centre national d'art et de culture Georges Pompidou (Париж), Ludwig Museum (Кельн), Tate Modern Museum (Лондон) – їхні історичні колекції демонструють еволюцію мистецтва від початку ХХ століття і дотепер.

Однією з успішних у сенсі поєднання типів експозиційних практик, а також розвитку історичного і сучасного в музейному просторі є діяльність Мистецького центру «Шоколадний будинок» – філії Національного музею «Київська картинна галерея» (Київ). У виставкових залах Центру відбуваються художні виставки, сучасні мистецькі проекти, конкурси та арт-події, демонстрації фільмів, покази мод, проекти із залученням цифрових інтерактивних медіа. Таке поєднання культурного надбання з сучасним мистецтвом в одному просторі робить простір багатограним і відкритим, спонукає відвідувачів до неочікуваних співставлень традицій та інновацій. У 2019 р. Мистецький центр «Шоколадний будинок» оновив свою айдентику і відповідно до концепції «Простір мистецтва, де відбувається ВСЕ» (автор Д. Яцюк) поступово стає осередком динамічної взаємодії творчих особистостей, майданчиком для спілкування й обміну новими ідеями у неформальній атмосфері (з концепції проекту). Сучасні художні проекти, що реалізуються в музеї – конкурс молодих митців України «ОБ'ЄКТ Contemporary Art Prize» (2019, 2020). Проект, заснований U:Curators спільно з Національним музеєм «Київська картинна галерея» для створення особливого середовища комунікації, обміну досвідом та співпраці художників, кураторів, арт-спільноти та глядачів. Серед цілей конкурсу – надати нагоду молодим художникам зорієнтуватись у творчому та комерційному середовищі українського арт-ринку, а також привернути увагу широкої аудиторії до сучасного мистецтва), яскраві персональні проекти «STAGE» Ю. Денисенкова (проект-продовження «ОБ'ЄКТ Art Prize»), «Sharpen Blue» Олександри Ковальнової, «Тіло. Дотик. Сенс» М. Шостаковської, «Портрет владної людини» А. Костицької (куратор – А. Аветова «TUASHO») та ін. Інтерактивні заходи, як-от конкурс «День селфі у музеї» та загадкова екскурсія «Ніч у Шоколадному Будинку», характеризують стратегію розвитку мистецького центру як простору змістових паралелей різних культурних епох.

Нині визначених правил та усталених законів створення виставкової експозиції також немає, адже, по суті, це комплекс завдань, що створює концептуально обґрунтований порядок групування та організації мистецьких творів, відповідний змісту арт-проекту. Кожен куратор використовує власні методи упорядкування експозиції, створює синтетичні проекти, що мають неповторний стиль. Куратори розробляють нові методи демонстрації художніх творів, здатні оживити експозицію, зробити її динамічною, викликати асоціації, залучити відвідувача до експозиційного простору.

Сучасне мистецтво навіть у своїх традиційних формах є складним та суперечливим явищем не лише для звичайних відвідувачів виставок, а й для професіоналів. У фаховій спільноті досі тривають бурхливі суперечки та ведуть дискусії про те, чи варте сучасне мистецтво музейних просторів, чи ж для нього буде достатньо зал численних галерей та центрів сучасного мистецтва. Зрештою, зважаючи на розмаїття видів та форм сучасного мистецтва, у виставкових просторах мають бути гармонійно представлені різні за технікою, матеріалами, розмірами та іншими характеристиками арт-об'єкти. І справді, двадцять років тому складно було уявити виставку живописних робіт Р. Міхайлова чи «Apl 315» у постійній експозиції

національних художніх музеїв (хоча успішні приклади демонстрації сучасного мистецтва у старих будівлях, звичайно, існують). І все ж, для показу контемпорарного мистецтва негласно традиційно обирають нейтральний простір білих стін «white cube». При цьому слід зазначити, що новітні арт-практики майже вирівняли функціональну та ієрархічну дистанцію між художніми галереями та музеями, змінили звичні категорії аналізу мистецтва, а також унаочнили переоцінку досягнень сучасних художників: «У великих музеях, як, наприклад, “Tate Modern”, сучасне мистецтво ще може і не домінує в експозиційних планах, але є незмінно присутнім, принаймні як демонстрація критичної переоцінки звичних цінностей» [2], що виявилось актуальним для самих музеїв, адже демонстрація нових форм мистецтва дає музею шанс оновитись і заявити про себе. На жаль, чимало українських музеїв та арт-інституцій стали на шлях оновлення лише в останні кілька років і ще не досягли західного рівня розвитку.

Світові мистецькі центри, що демонструють у своїх експозиціях модерне і контемпоране мистецтво, будують з урахуванням швидкого темпу життя, а відтак і стрімких змін у художніх тенденціях. Тож для експонування арт-об'єктів та інсталяцій використовують «open space» – простір, що трансформується/перебудовується під кожен нову експозицію та дозволяє вибудувати зв'язки між художником і експозицією, експозицією та відвідувачами, відвідувачами та галерейним простором, а відтак – між галереєю та художником. Виставкові простори сучасних галерей, призначені для демонстрування арт-об'єктів та інсталяцій, уможливають розробку певної режисури експозиції – простір починає працювати разом із мистецькими творами, підсилюючи зорове сприйняття. Експозиційні методи кураторів часто не менш цікаві для глядачів, ніж самі виставлені твори і формують власні змістовні та емоційні зв'язки. Відзначаючи оновлення експозиційних практик, один із найвпливовіших кураторів мистецького світу (за версією журналу «ArtReview», 2009) Ганс-Ульріх Обрист наголошує на «нелінійності (виставкового) показу, що надає глядачу змогу послідовно створювати [ці зв'язки] або ставити запитання без будь-яких запрограмованих категорій» [6; 45–57]. Тобто однією з головних складових сучасної експозиції куратор вважає саме ці невидимі зв'язки, що утворюють певні змістовні лінії в роздумах глядачів. Адже для ефектної демонстрації творів сучасного мистецтва важливий контраст, діапазон художніх референцій, який сучасна арт-критика визначає як простір, де «репрезентується не предмет, а характер його зв'язків» [2]. У сучасних арт-просторах, побудованих за принципом «open space», переважає метод побудови експозиції, який визначаємо як *інсталяційний*. Інсталяція не реконструює реальні образи і об'єкти, вона радше спрямована на створення яскравих асоціацій. Незвично поєднуючи звичайні речі, куратор у співпраці з художниками надає їм нового символічного сенсу. Естетичний зміст інсталяції полягає в грі смислових значень. Все вказане визначає головну стратегію створення експозицій сучасних арт-інституцій.

Сучасне мистецтво – мистецтво дії, мистецтво процесу, і не дивно, що демонстрація цього процесу є одним із завдань сучасних експозиційних практик. Традиційні музеї-майстерні сьогодні існують поряд із віртуальними музеями та влаштуванням творчих майстерень безпосередньо у виставковому просторі. Таким чином, глядачу пропонують спостерігати за створенням мистецьких робіт «з-за лаштунків» – простір майстерні «десакралізується», процес творчості стає відкритим для глядача, за ним можна спостерігати як за своєрідним шоу.

Розважальна функція арт-центрів сьогодні проявляється в організації шоу-програм, освітніх заходів для сімейного дозвілля, «ночей у музеї», «селфі в музеї», проведення fashion-показів та мистецьких перформансів. Австрійський дослідник П. Вайбель цю тенденцію називає «вираженням нової культурної ролі мас, де мистецтво стало своєрідною формою розваги» [2]. Зазвичай такі заходи режисують з урахуванням взаємодії виставлених у виставковому просторі експонатів та тематичного спрямування події. Одна з важливих передумов появи нових форм експозиційної діяльності, на думку М. Майстровської, пов'язана з комунікаційною активністю сучасного арт-простору та зміною його відносин із глядачем. Дослідниця називає це напрямом, що базується на «відкритій побудові образу, в основі якого лежить оригінальний концептуальний задум, а художня інтерпретація є не тільки адекватною формою його змісту, а й надає цій концептуальності сили та виразності пластичного образу. <...> Ці рішення можна вважати сценографічним дизайном, якому властива драматургія “експозиційної вистави”» [3]. Сучасні арт-інституції легко переорієнтовуються на такі експерименти, демонструючи комунікабельність та варіативність експозиційних рішень, стаючи просторами вільної комунікації.

Крім означених типів експозиційних просторів, існують також неспецифічні мистецькі майданчики, які пропонуємо назвати «вільні локації». Адже сучасні експозиційні практики розширюють не лише виставкові чи публічні простори, а й залучають до культурного процесу локації, взагалі не пристосовані для експозиційної діяльності. Наприклад, проект польських кураторів Б. Пивоварської та Г. Роло «Footnote 11» представлений у рамках офіційної програми Kyiv Art Week у 2019 р., реалізований у просторі Володимирського ринку у центрі столиці. Куратори на кілька днів перетворили типову

радянську споруду на сучасний арт-простір, розмістивши на стінах та прилавках «м'ясного ряду» базару фотоінсталяції, присвячені виробництву та консьюмеризму останніх років. Інсталяції створили художники з Польщі – Ніколя Гросп'єр, Magumont, Йозеф Робаковські та Артур Змієвські. Б. Пивоварська вже понад десять років досліджує потенціал утилітарної ринкової архітектури як виставкового простору [1], щоразу обираючи нову ефектну локацію. Проект польських кураторів поєднує візуальну та дослідницьку складові – безпосередньо виставку та лекції в тому ж просторі, присвячені функціональним особливостям та новим сценаріям використання радянської архітектури. Таким чином, логічні зв'язки між мистецькими практиками та створеними для них просторами перериваються «вторгненням» мистецтва у вільний простір (наприклад – street art, public art, флешмоби, перформанси та ін.). Мистецька практика вступає в стан перформативності, непередбачуваності процесу і результату, що з соціокультурної точки зору пояснюється наростанням віртуалізації глядацької культури.

Сьогодні, в часи стрімкого розвитку технічних інструментів віртуалізації культури, для реалізації арт-проектів різноманітних форматів почали використовувати віртуальні експозиції. Такі розробки дозволяють змінювати експозицію ледь не щодня, поєднувати реальну і віртуальну експозиції, демонструвати відвідувачам предмети, які з різних причин не виставляють у відкритому доступі. Нові технології використовують сьогодні як для представлення класичних музейних колекцій, так і для найновітніших арт-проектів, що існують лише у віртуальній реальності, а також для поширення творів сучасного мистецтва у соціальних мережах. Прикладом успішного використання digital-технологій в українському арт-просторі є онлайн-експозиції ярмарків Kyiv Art Week 2020, Kyiv Photo Fair 2020, арт-проекту «Who am I today» (2020), платформа віртуальних галерей «V-Art», інстаграм-фільтр галереї «ffface.me» та ін. У створенні цих проектів беруть участь не лише куратори та художники, а й розробники спеціалізованого програмного забезпечення, які фактично є співавторами не твору, а цілого проекту. Вихід багатьох найвідоміших світових музеїв в онлайн-простір задав нові концептуальні орієнтири музейних колекцій та розширив можливості експонування творів у нових формах та прийомах репрезентації. Водночас цифрові технології надали музейній галузі рис, властивих індустрії розваг.

Висновки. Сучасні експозиційні практики розвиваються у кількох паралельних напрямках: традиційне експонування у класичному музейному просторі; експонування у просторі «white cube», не обмеженому будь-якими формальними чинниками; арт-проекти у просторі «open space», що змінюється залежно від будови й тематики експозиції; студійний простір «workshop space», який сам стає експозицією; вільні локації «free place», незалежна територія, яку арт-події перетворюють на художній простір; віртуальні арт-проекти, створені з використанням комп'ютерних технологій, що взагалі не залежать від фізичного простору. Таким чином докорінно змінюються відносини між експозиційним простором, творами та аудиторією – вибудовуються нові змістові зв'язки, утворені всіма учасниками арт-процесу, розширюються межі експозиційних практик та оновлюються координати творення художніх образів у мистецьких об'єктах.

Зняття кордонів між образотворчим мистецтвом та «вільними локаціями» не лише створює особливу сферу культури, що існує між мистецтвом і життям, а й відкриває сучасне мистецтво для публіки, оскільки в мистецьке дійство виявляються втягнутими як підготовлені глядачі, так і випадкові свідки. Експозиційні практики, еволюціонуючи у процесі загального розвитку культури, обирають шляхи свого розвитку відповідно до вимог часу, а їхнє формоутворення і стилістика орієнтуються на основні тенденції і критерії сучасного мистецтва.

Список використаної літератури:

1. Как рынки советской эпохи меняют современное искусство. Рассказывают кураторы Барбара Пивоварска и Гиём Роло. Дата обновления: 24.05.2019. URL: <https://officiel-online.com/lichnosti/intervju/footnote-11-barbara-pivovarska-guillaume-rouleau/> (дата обращения: 07.06.2020).
2. Костриц Ф. Репрезентация современного искусства в музее: теоретические и практические аспекты: автореф. дисс. ... канд. искусств.: 17.00.04 / ФГУК «Государственный Русский музей». Санкт-Петербург, 2009. 16 с.
3. Майстровская М. Композиционно-художественные тенденции формообразования музейной экспозиции: в контексте искусства, архитектуры, дизайна: автореф. дис ... д-ра искусств.: 17.00.06. Москва, 2002
4. Чесняк М. Для школьного музея. *Музейные истории*. 2013. Вып. 4. С. 9. URL: http://www.stavmuseum.ru/images/zoo/docs/mus_hist/2013_09.doc (дата обращения: 09.09.2020), с. 9.
5. Яковець І. Музейна експозиція: основні поняття та методи побудови. *Вісник ХДАДМ*. 2011. № 1. С. 147–150.
- Obrist H.-U. Time Storage, Kraftwerk, Laboratory // *Curating in the 21st Century*, ed. by G. Wade. Walsall: The New Art Gallery Walsall/University of Wolverhampton, 2000. P. 45–57.

References

1. Kak rynki sovetskoy epokhi menyayut sovremennoe iskusstvo. Rasskazyvayut kuratory Barbara Pivovarska i Giyom Rulo. Data obnovleniya: 24.05.2019. URL: <https://officiel-online.com/lichnosti/intervju/footnote-11-barbara-pivovarska-guillaume-rouleau/> (data obrashcheniya: 07.06.2020).

2. Kostrits F. *Reprezentatsiya sovremennogo iskusstva v muzee: teoreticheskie i prakticheskie aspekty: avtoref. diss. ... kand. iskusstvovedeniya: 17.00.04 / FGUK «Gosudarstvennyy Russkiy muzey»*. Sankt-Peterburg, 2009. 16 s.
3. Maystrovskaya M. *Kompozitsionno-khudozhestvennye tendentsii formoobrazovaniya muzeynoy ekspozitsii: v kontekste iskusstva, arkhitektury, dizayna: avtoref. dis ... d-ra iskusstvovedeniya: 17.00.06*. Moskva, 2002
4. Chesnyak M. *Dlya shkolnogo muzeya. Muzeynye istorii*. 2013. Vyp. 4. S. 9. URL: http://www.stavmuseum.ru/images/zoo/docs/mus_hist/2013_09.doc (data obrashcheniya: 09.09.2020), s. 9.
5. Yakovets' I. *Muзейna ekspozitsiya: osnovni ponyattya ta metody pobudovy. Visnyk KhDADM*. 2011. # 1. S. 147–150.
- Obrist H.-U. *Time Storage, Kraftwerk, Laboratory // Curating in the 21st Century*, ed. by G. Wade. Walsall: The New Art Gallery Walsall/University of Wolverhampton, 2000. P. 45–57.

ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ ЭКСПОЗИЦИОННЫЕ ПРАКТИКИ: ТРАДИЦИОННОСТЬ И СОВРЕМЕННОСТЬ. ПРОБЛЕМЫ СУЩЕСТВОВАНИЯ СОВРЕМЕННОГО ИСКУССТВА В ЭКСПОЗИЦИОННЫХ ПРОСТРАНСТВАХ

Миронова Татьяна Владимировна – кандидат искусствоведения,
директор Киевской городской галереи искусств «Лавра», г. Киев

Рассмотрены проблемы функционирования современного искусства в экспозиционных пространствах с точки зрения традиционности и использования новых художественных форм. Определено, что современные экспозиционные практики развиваются в нескольких параллельных направлениях: традиционное экспонирование в классическом музейном пространстве; экспонирование в пространстве «white cube», не ограниченном любыми формальными факторами; арт-проекты в пространстве «open space», которое меняется в зависимости от строения и тематики экспозиции; студийное пространство «workshop space», которое само становится экспозицией; свободные локации «free place», независимая территория, которую превращает в художественное пространство арт-событие; виртуальные арт-проекты, созданные с использованием компьютерных технологий, вообще не зависящие от физического пространства. Подчеркнуто, что сегодня коренным образом меняются отношения между экспозиционным пространством, произведениями и аудиторией – выстраиваются новые смысловые связи, образованные всеми участниками арт-процесса, расширяются границы экспозиционных практик и обновляются координаты создания художественных образов в художественных объектах.

Ключевые слова: экспозиция, художественные практики, экспозиционное пространство, свободные локации, музейное пространство, open space, white cube.

ARTISTIC EXHIBITION PRACTICES: TRADITIONALITY AND MODERNITY. EXISTENCE OF CONTEMPORARY ART IN EXHIBITION SPACE

Mironova Tatiana – Ph.D. in art, Director City Gallery «Lavra»

The publication considers the main problems of the existence of contemporary art in the exhibition spaces in terms of tradition and the use of new art forms. It is determined that modern exposition practices develop in several parallel directions: traditional exposition in the classical museum space; exposure in a white cube space, not limited by any formal factors; art projects in the open space, which varies depending on the structure and theme of the exhibition; studio space, which itself becomes an exposition; free locations, an independent territory that art events turn into an artistic space; virtual art projects created using computer technology that do not depend on physical space at all.

In this way, the relationship between the exhibition space, works and the audience is radically changed – new semantic connections are formed, formed by all participants of the art process, the boundaries of exhibition practices are expanded and the coordinates of creating artistic images in art objects are updated. It is noted that the removal of the boundaries between fine arts and "free locations" not only creates a special sphere of culture that exists between art and life, but also opens contemporary art to the public, as both trained spectators and casual witnesses are involved in the work. Exposition practices, evolving in the process of general development of culture, choose the ways of their development in accordance with the requirements of the time, and their formation and stylistics are guided by the main trends and criteria of contemporary art.

Key words: exposition, art practices, exposition space, free locations, museum space, open space, white cube.

UDC 379.4

ARTISTIC EXHIBITION PRACTICES: TRADITIONALITY AND MODERNITY. EXISTENCE OF CONTEMPORARY ART IN EXHIBITION SPACE

Mironova Tatiana – Ph.D. in art, Director City Gallery «Lavra»

The publication considers the main problems of the existence of contemporary art in the exhibition spaces in terms of tradition and the use of new art forms. It is determined that modern exposition practices develop in several parallel directions: traditional exposition in the classical museum space; exposure in a white cube space, not limited by any formal factors; art projects in the open space, which varies depending on the structure and theme of the exhibition; studio space, which itself becomes an exposition; free locations, an independent territory that art events turn into an artistic space; virtual art projects created using computer technology that do not depend on physical space at all. It is emphasized that today the relations between the exhibition space, works and the audience are radically changing – new semantic connections are formed, formed

by all participants of the art process, the boundaries of exhibition practices are expanded and the coordinates of creating artistic images in art objects are updated. It is indicated that modern exposition practices are developing in several parallel directions: traditional exhibition in the classical museum space; exposure in a white cube space, not limited by any formal factors; art projects in the open space, which varies depending on the structure and theme of the exhibition; studio space, which itself becomes an exposition; free locations, an independent territory that art events turn into an artistic space; virtual art projects created using computer technology that do not depend on physical space at all. In this way, the relationship between the exhibition space, works and the audience is radically changed - new semantic connections are formed, formed by all participants of the art process, the boundaries of exhibition practices are expanded and the coordinates of creating artistic images in art objects are updated. It is noted that the removal of the boundaries between fine arts and «free locations» not only creates a special sphere of culture that exists between art and life, but also opens contemporary art to the public, as both trained spectators and casual witnesses are involved in the work. Exposition practices, evolving in the process of general development of culture, choose the ways of their development in accordance with the requirements of the time, and their formation and stylistics are guided by the main trends and criteria of contemporary art.

Key words: exposition, art practices, exposition space, free locations, museum space, open space, white cube.

Надійшла до редакції 15.03.2021 р.